

- антропогенез (походження та еволюцію людини);
- етнічна антропологія (расознавство).

Об'єктом антропологічного вивчення є – людина, її тіло, фізичний стан.

Для визначення різних особливостей будови тіла людини, антропологи використовують вимірювальну методику, яка отримала назву – антропометрія.

Залежно від об'єкта вимірювань виділяють: а) соматометрію (вимірювання живої людини); б) остеометрію (вимірювання залишок кісток); в) краніометрію (вимірювання черепа).

Основи сучасних антропометричних методів були закладені у роботах французького антрополога й анатома Поля Брока (1824-1880р.р.). Він розробив:

- антропометричні програми;
- таблиці описаних ознак;
- запропонував низку приладів та інструментів для антропометричних досліджень.

У 1914 р. швейцарський антрополог Р. Мартін удосконалив і розширив антропометричну методику.

Дані криміналістичної габітології застосовуються:

- у розшуку невідомих осіб, які зникли з місць нерозкритих кримінальних правопорушень;
- у розшуку відомих осіб, які приховуються від суду та слідства;
- у розшуку безвісно зниклих осіб;
- для ідентифікації живих осіб і померлих громадян.

Галузь знань габітологія є на сьогоднішній день однією з прогресивних галузей знань, адже відомості з криміналістичної габітології використовують не тільки спеціалісти в галузі ідентифікації особи, але й історики, мистецтвознавці, літературознавці та представники інших наук і сфер діяльності.

Заруцький В.А.

НАПРЯМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОВІДКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ

З метою визначення напрямів інформаційно-довідкового забезпечення судових експертиз необхідно, насамперед, з'ясувати зміст судово-експертної діяльності. Зміст цієї діяльності – регламентована законодавством діяльність осіб, які володіють спеціальними знаннями та уповноважені сторонами провадження на виконання дій, змістом яких є дослідження певних об'єктів, процесів або явищ, з метою надання науково обґрунтованих висновків для їх використання під час розслідування та судового розгляду провадження.

Змістом судово-експертної діяльності є виконання завдань, які покладені на зазначених вище осіб [1, с. 97]. Основними з таких завдань є:

- проведення експертиз та досліджень за кримінальними провадженнями та справами про адміністративні правопорушення, що

розслідуються органами внутрішніх справ;

- проведення експертиз та досліджень за кримінальними провадженнями, які розслідуються іншими відомствами (прокуратура, СБУ, податкова міліція), цивільними та господарськими справами на госпрозрахунковій основі;

- проведення досліджень за матеріалами оперативних підрозділів для встановлення підстав щодо початку кримінального провадження;

- проведення досліджень для потреб структурних підрозділів органів внутрішніх справ, в тому числі під час проведення внутрішніх розслідувань;

- участь у підготовці, проведенні слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) та оперативно-розшукових заходів;

- участь як спеціалістів у судовому розгляді справ та проваджень;

- надання консультацій з питань, що потребують використання спеціальних знань;

- техніко-криміналістичне забезпечення діяльності органів внутрішніх справ, інших правоохоронних органів із запобігання, виявлення, розкриття і розслідування кримінальних та інших правопорушень;

- технічне забезпечення експлуатації техніко-криміналістичних засобів органів внутрішніх справ;

- проведення науково-дослідних робіт у сфері протидії протиправній діяльності, в тому числі розроблення нових та вдосконалення існуючих техніко-криміналістичних засобів та методів для використання в практичній діяльності органів внутрішніх справ;

- розроблення нових методик експертного дослідження;

- розроблення методичних рекомендацій щодо: розслідування окремих видів кримінальних правопорушень, тактики проведення окремих слідчих (розшукових) дій, прийомів застосування техніко-криміналістичних засобів у розкритті та розслідуванні кримінальних правопорушень;

- забезпечення ведення криміналістичних обліків [2, с. 98-99].

Зазначену діяльність здійснюють в основному працівники експертної служби МВС. Відповідно, для її здійснення необхідно інформаційне забезпечення.

З цієї точки зору, інформаційне забезпечення доцільно розглядати у двох аспектах: як діяльність з отримання інформації, вагомої для використання під час розслідування, та як сукупність матеріальних об'єктів, які містять інформацію, що може бути використана в ході розслідування [2, с. 99].

Щодо напрямів, то найбільш вагомим напрямом в інформаційному забезпеченні судово-експертної діяльності є:

- автоматизоване збирання і оброблення експериментальних даних, які отримані в процесі дослідження об'єктів судової експертизи;

- створення банків даних і автоматизованих інформаційно-пошукових систем по роботі з ними;

- розроблення програмних комплексів чи окремих програм виконання допоміжних розрахунків по відомим формулам і алгоритмам, у тому числі

розроблення і запровадження автоматизованих програмних комплексів для виконання типових та найбільш складних експертних завдань;

- створення програм для формування типових висновків експертів;
- розроблення програмного забезпечення для вирішення управлінських проблем.

Інформаційно-довідкове забезпечення судової експертизи ґрунтується на дотриманні низки принципів, серед яких основними є:

- відповідність сучасному рівню розвитку науки і техніки;
- відповідність кримінально-процесуальному законодавству та іншим нормативно-правовим актам, що регулюють діяльність з експертного дослідження об'єктів, явищ і процесів;

– поєднання плановості та динамічності інформаційного забезпечення – повне відображення в інформаційному ресурсі всіх нових надходжень;

- повсюдність і безперервність використання відомостей, як можливість використати необхідне в будь-який час, в різних експертних підрозділах;

– економічність і раціональна організація надходження відомостей (уникнення повторного надходження й дублювання інформації та пов'язаних з цим витрат);

- комплектність і можливість повсякчасного використання інформаційних ресурсів (наявність необхідного технічного забезпечення) [1, с. 230].

– інформаційне забезпечення судових експертиз створюється у тих випадках, коли завдання, що нею виконуються доволі часто зустрічаються, не є тривіальними і їх виконання обмежене певними термінами;

– інформаційне забезпечення судової експертизи створюється як сукупність функціональних інформаційних підсистем, які об'єднані загальною цільовою функцією і охоплює усі напрями судово-експертної діяльності, усі сторони розвитку експертної установи, гарантує максимальну повноту, інформаційне забезпечення експертів і керівників експертних підрозділів;

– розроблення інформаційно-довідкового забезпечення судових експертиз здійснюється комплексно із залученням спеціалістів того виду діяльності для якого створюється система, а також інших спеціалістів (програмістів, математиків, спеціалістів по технічних засобах);

– створена інформаційна система повинна забезпечити можливість нею користуватися працівникам експертних установ, які незнайомі з принципами і умовами функціонування системи;

– виключення доступу до системи інформаційного забезпечення особам, які не є користувачами системи;

– вибір технічних засобів і математичного забезпечення, які реалізуються в системі інформаційно-довідкового забезпечення повинен створювати експертам максимальні зручності.

Таким чином, інформаційно-довідкове забезпечення – це складний багатоаспектний механізм збору, обробки, збереження інформації і

забезпечення нею експертів. Автоматизація процесу роботи з інформацією суттєвий і ефективний фактор вдосконалення системи.

З викладеного можна зробити висновок, що інформаційне забезпечення судово-експертної діяльності потрібно розглядати у двох аспектах: як діяльність з отримання інформації, вагомої для використання в ході проведення судових експертиз, та як сукупність матеріальних об'єктів, які містять інформацію, що може бути використана в ході дослідження різноманітних об'єктів.

Робота щодо створення інформаційно-довідкової системи забезпечення судових експертиз повинна здійснюватися відповідно зазначених у даних тезах принципів.

Сам процес створення інформаційно-довідкового забезпечення повинен здійснюватися відповідно до таких етапів: 1) збір і систематизація джерел інформації, створення інформаційних фондів; 2) на основі зібраних довідково-інформаційних відомостей створюються інформаційно-пошукові системи.

Список використаних джерел

1. Пиріг І.В. Інформаційне забезпечення експертної діяльності ОВС / І.В. Пиріг // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2011. – № 3. – 2011. – С. 95-99.

2. Тютюнник Т.В. Деякі основи інформаційного забезпечення судово-балістичної експертизи / Т.В. Тютюнник // Вісник Луганського університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка. – Луганськ, 2008. – №3. – С. 228-233.

Зеленська Т.С.

К ПРОБЛЕМЕ УСТАНОВЛЕНИЯ ДАВНОСТИ ОБРАЗОВАНИЯ СЛЕДОВ КРОВИ НА ВЕЩЕСТВЕННЫХ ДОКАЗАТЕЛЬСТВАХ

Выявление следов крови на вещественных доказательствах играет значительную роль в раскрытии преступлений. Совершение преступлений, направленных против жизни и здоровья человека, в большинстве случаев сопровождается повреждениями с дальнейшим кровотечением. При этом кровь, которая может попасть на орудия преступления, на части тела и одежду потерпевшего и обвиняемого, на окружающие предметы, является наиболее частым объектом исследования.

Достаточно часто органы суда и следствия ставят перед судебно-медицинским экспертом вопрос о давности образования кровяного пятна, так как установление давности образования следов крови на вещественных доказательствах имеет большое значение для решения вопроса о времени совершения преступления и соответственно о причастности к нему того или иного лица. Проблема установления давности образования следов крови обусловлена или отсутствием достоверных методов исследований, или их трудоемкостью.

Образовавшееся пятно крови на вещественных доказательствах при высыхании постепенно меняет свой цвет, что позволяет эксперту, хотя бы примерно, ориентироваться в давности его образования. Однако, на степень